

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

№ 2446/2022 г. - ГП

София, 23.09.2022 г.

Вх. № 273 КС

Дата 23.09.2022

*Борислав
№ 17/2022 г. - ГП
содия - док. изд. бр. 101
от Фирма Димитров
23.09.2022 г.*

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ИСКАНЕ

ОТ ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

На основание: чл. 150, ал. 1, вр. чл. 149, ал. 1, т. 2, пр. 1-во от Конституцията

Относно: установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 240а, ал. 7 от Наказателния кодекс (Нов – ДВ, бр. 101 от 2017г.) в частта „и когато не е собственост на дееца“

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Моля да приемете искането за допустимо и основателно, като обявите противоконституционността на чл. 240а, ал. 7 от Наказателния кодекс (Нов – ДВ, бр. 101 от 2017г.) в частта „и когато не е собственост на дееца“, поради противоречие с разпоредбите на чл. 4, ал. 1; чл. 17, ал. 1 и ал. 3; чл. 56 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ).

I. По допустимостта на искането

Искането се отправя от субект, който е оправомощен да сезира Конституционния съд по реда на чл. 150, ал. 1 КРБ, депозирано е в изискуемите от чл. 17, ал. 1 от Закона за Конституционния съд (ЗКС) форма, реквизити, съдържание и предмет.

До настоящия момент Конституционният съд не се е произнасял с решение или определение за недопустимост по поставения въпрос, решаването на които е в неговите правомощия съгласно чл. 149, ал. 1, т. 2 КРБ, поради което не е налице отрицателната предпоставка на чл. 21, ал. 6 ЗКС.

II. По основателността на искането

Разпоредбата на чл. 240а НК е въведена през 2017г. и с нея се инкриминира неправомерният добив на подземни богатства (чл. 240а, ал.1 НК), както и други дейности с незаконно добити подземни богатства (чл. 240а, ал. 2 НК). Съгласно ал. 7 *„Превозното или преносното средство, послужило за превозването или пренасянето на предмета на престъплението, се отнема в полза на държавата и когато не е собственост на дееца, освен ако стойността му явно не съответства на тежестта на престъплението“*.

Цитираната разпоредба касае принудително безвъзмездно отнемане на движими вещи, собственост на лице, което не е участвало в престъплението и не е било страна в наказателния процес. Изискването на закона е императивно, съдът няма право на преценка, а собственикът на подлежащите на отнемане движимите вещи не разполага с правни средства да се защити.

С решение № 12 от 30 септември 2021 г. по к. д. №10/2021 г. на КС, образувано по искане на омбудсмана на Република България, са обявени за противоконституционни идентични разпоредби в чл. 234г, ал. 3НК и чл. 242, ал. 8 НК (както и обхващащите по-тесен кръг хипотези в чл. 280, ал. 4 НК и чл. 281, ал. 3 НК) като представляващи *„конституционно нетърпима намеса на държавата в правото на частна собственост на лицата“* и обуславящи наличието на противоречие с чл. 17, ал. 1 и 3, както и с чл. 56 и чл. 122 от Конституцията.

Поради това, считам, че изложените в него доводи са напълно относими и към атакуваната с настоящото искане разпоредба от Наказателния кодекс.

Прокламираното в чл. 17, ал. 1 от Основния закон право на собственост поражда задължение на държавата да осигури нейната неприкосновеност по законодателен ред. В тази връзка КС в свое решение изтъква че *„...частната собственост е неприкосновена. Нормите на закона винаги трябва да бъдат подчинени на тези основни конституционни начала и да не излизат извън техните рамки, включително и когато тези норми представляват изключения от възприет законов принцип“*¹.

Възможностите за държавна намеса в частната собственост са строго ограничени. На конституционно ниво рамките за нейното принудително отчуждаване са лимитирани от разпоредбата на чл. 17, ал. 5 КРБ. В наказателния процес законодателят е предвидил редица текстове, на основание на които е възможно легитимно отнемане на вещи (чл. 44-46

¹ Решение № 12 от 8.VII.1993 г. на КС на РБ по конст. д. № 12/93 г.

НК; чл. 53 НК), като единственото отклонение от правилото вещите, подлежащи на отнемане да принадлежат на виновния, е допуснато в чл. 53, ал. 2, б „а“ НК, относно вещите, притежаването на които е забранено и то само ако са предмет или средство на престъплението.

Позицията на КС по въпроса за намесата на държавата в частната собственост е неизменна и последователна. В тази връзка в решение № 12 от 2021 г. по к. д. 10/2021 г. се посочва, че *„правото на собственост може да бъде ограничавано, но само ако ограничението е въведено със закон, необходимо е за постигане на конституционно легитимна цел и е пропорционално средство за защита на застрашени конституционни ценности. Всяка намеса в мирното ползване на собствеността трябва да постига справедлив баланс между обществения интерес и защитата на правата на собственика.“* В друго решение на КС е отбелязано, че *„При всяко положение принципът на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията изисква съразмерност на въведеното със закон ограничение. Това означава, че то трябва да бъде подходящото, възможно най-мекото и същевременно достатъчно ефективно средство за постигане на конституционно оправданата цел“.*²

Справедливостта като висша ценност на Конституцията изисква наличие на баланс между легитимната цел, която държавата си поставя за борба с конкретни престъпления, и правото на защита на правата на гражданите, прокламирано в чл. 56 КРБ, както и специфичното право на защита в процеса (чл. 122 КРБ). Принудителното безвъзмездно отчуждаване на определени от закона движими вещи, принадлежащи на граждани, които нямат отношение към извършеното престъпно деяние, при това без да им е осигурена възможност да защитят интересите си, представлява груба и неоправдана намеса в неприкосновеното право на собственост, гарантирано от чл. 17, ал. 3 КРБ. В колизия със защитените от чл. 56 и чл. 122 КРБ права, според атакуваната разпоредба тези лица нямат права нито в досъдебното производство, нито в съдебната фаза на процеса. Те дори може изобщо да не знаят за засягането на собствеността им.

По този начин се нарушава пропорционалността между защитата на обществения и на личния интерес. Разглеждайки сходен казус, Конституционният съд изтъква: *„Въпреки че преследваната от закона цел – борба с посочените престъпления в разглежданите случаи от НК, е легитимна цел, то средството, с което законодателят си е послужил, е чуждо на преследваната цел и нейното постигане, доколкото се санкционира лице, чието поведение не е престъпно и затова се явява изцяло непропорционално и несъразмерно. Предвиденото*

² Решение №14/2014г. по к.д.№12/2014г.

от законодателя средство нарушава основен принцип на българското право – принципът за личната отговорност на лицето...“³

В правовата държава наказателната отговорност е лична, а в оспорената част на разпоредбата на чл. 240а, ал. 7 НК, макар и отнемането да не е изрично формулирано като наказание, на практика се санкционират лица за чужда вина, което е конституционно нетърпимо като противоречащо на принципа на правовата държава (чл.4, ал.1 КРБ), дефиниран най-общо от КС като *„упражняване на държавната власт на основата на Конституция, в рамките на закони, които материално и формално ѝ съответстват и са създадени за запазване на човешкото достойнство, за постигане на свобода, справедливост и правна сигурност“*.⁴ В посоченото по-горе решение № 12 от 2021 г. по к. д. № 10 от 2021 г. КС е цитирал и решения на ЕСПЧ, които считам за напълно относими и към настоящото искане, тъй като неизменно във всяко от тях е направен извод, че с отнемането на вещи на лица, срещу които няма обвинение в престъплението *„е разкъсана „разумната връзка на пропорционалност между отнемането и преследваната цел“*.

В обобщение следва да се изтъкне, че разпоредбата на чл. 240а, ал. 7 от Наказателния кодекс в частта *„и когато не е собственост на дееца“* не съответства на концепцията на Основния закон за правова държава и произтичащите от нея конституционни права на неприкосновеност на частната собственост, право на защита и право на защита в процеса, тъй като собственикът на подлежащата на отнемане вещ, понасяйки индивидуална тежест за чужда вина, не разполага с никакви правни средства да защити законните си интереси. По този начин се нарушава балансът между преследваната легитимна цел и основни права на гражданите.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

По изложените съображения Ви моля, на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 КРБ, да обявите за противоконституционна разпоредбата на чл. 240а, ал. 7 от Наказателния кодекс в частта *„и когато не е собственост на дееца“*, поради противоречие с чл. 4, ал. 1; чл. 17, ал. 1 и ал. 3; чл. 56 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията на Република България.

Моля, като заинтересовани страни да конституирате Народното събрание, президента на Република България, Министерския съвет,

³ Решение №12 от 2021г. по к.д. №10 от 2021г.

⁴ Решение №1/2005г. по к.д.№8/2004г.; Решение №7/2005г. по к.д.№1/2005г.; Решение №14/2014г. по к.д.12/2013г. и др

министъра на правосъдието, Върховния касационен съд, Върховния административен съд и Висшия адвокатски съвет.

Съгласно чл. 18, ал. 5 ПОДНС, прилагам преписи от искането за предложените заинтересовани страни.

С УВАЖЕНИЕ,

ИВАН ГЕШЕВ
ГЛАВЕН ПРОКУРОР

